

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia.

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

Virallisten tunnisteiden myöntäminen nykyistä aiemmin vähentää tarvetta tilapäisille ja järjestelmäkohtaisille tunnisteille, ja helpottaa siten tietojenkäsittelyä. Tilapäisten tunnisteiden käyttö on ongelmallista erityisesti sote-tietojärjestelmissä ja Kanta-palveluissa, ja niiden käyttö vaikeuttaa tiedon kulkua eri organisaatioiden välillä.

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

-

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

-

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

Tavoite siitä, ettei henkilötunnuksesta voisi päätellä sukupuolta, saavutetaan käytännössä vasta pitkän aikavälin kuluessa.

Sukupuolitieto on jatkossakin tarpeellinen tieto monissa yhteyksissä, esim. sote-tietojärjestelmissä. Muutos edellyttää päivityksiä hyvin moniin tietojärjestelmiin ja niiden välisiin integraatioihin. Muutoksille pitää varata riittävästi aikaa.

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Uusi tunnus olisi pitkällä aikavälillä huomattavasti nykyistä parempi, ja se vastaisi hyvin esityksessä kuvattuihin tavoitteisiin. Uuteen tunnukseen siirtyminen olisi kuitenkin erittäin suuri työ ja kustannus kaikille.

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetuluonnosta koskevat huomiot

Hallituksen esityksessä mainitaan henkilötunnukseen tulevat uudet välimerkit, mutta nämä puuttuvat valtioneuvoston asetuksesta, jossa henkilötunnuksen ja yksilöintitunnuksen rakenne kuvataan yksityiskohtaisesti.

Henkilötunnuksia uusilla välimerkeillä aletaan myöntää vasta, kun nykyisillä välimerkeillä myönnettävät tunnisteet loppuvat. Erityisesti lyhyellä aikavälillä tunnuksen välimerkistä voi siis päätellä jopa nykyistä enemmän henkilötietoja (esim. tunnus vaihdettu aikuisiällä, maahanmuuttajatausta).

Kaikki esityksessä olevat muutokset edellyttävät muutoksia tietojärjestelmiin. Muutosten kansalliset tekniset määrittelyt pitää saada ajoissa tietojärjestelmätoimittajille. Esitetty aikataulu on teknisten muutosten osalta todella tiukka, erityisesti kun samaan aikaan työstetään mm. sote-uudistuksen ja asiakastietolain vaatimia muutoksia tietojärjestelmiin.

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuositukset oikean suuntaisia? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

-

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasioinnissa ja puhelinasioinnissa?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

-

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

Henkilötunnuksen tarkoitus on olla pysyvä yksilöivä tunniste. Tunnusta tulee voida vaihtaa vain erityisestä syystä poikkeustilanteissa. Tunnuksen vaihtaminen aiheuttaa aina suuren työmäärän monelle taholle, kun tunnus ja siihen liittyvät tiedot joudutaan päivittämään eri järjestelmiin.

Henkilötunnuksen väärinkäytöksiin aiheuttamiin ongelmiin tulee puuttua muilla tavoilla kuin tunnuksia vaihtamalla.

Männikkö Noora
Atostek - eRA-palvelut